

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

οικογένεια, η, ουσ. [<μτγν. οικογένεια <αρχ. οίκογενής], η οικογένεια· τα γεννητικά όργανα του άντρα, ο πούτσος και τα αρχίδια μαζί: «του 'δωσε μια κλοτσιά στην οικογένεια και τον ξάπλωσε κάτω»·

- *είναι από οικογένεια ή είναι από καλή οικογένεια ή είναι καλής οικογενείας*, χαρακτηρισμός ατόμου που κατάγεται από έντιμη και αξιοπρεπή οικογένεια και, κατ' επέκταση, που έχει καλή ανατροφή και λέγεται συνήθως για άτομο που εκτιμάμε τους τρόπους του, που επιδιώκουμε τη συντροφιά του, που το θεωρούμε ανώτερο σε αντιδιαστολή με τα λαϊκής καταγωγής άτομα, που δεν καταξιώνονται από το καλό ή κακό όνομα της οικογένειάς τους, αλλά από την ίδια τους τη συμπεριφορά: «θέλουν ένα παιδί που να είναι από οικογένεια για να παντρεύουν την κόρη τους || τι δουλειά έχεις εσύ που είσαι από καλή οικογένεια να τραβιέσαι μ' αυτούς τους αλήτες; || μπορεί να μην είναι καλής οικογενείας, αλλά τους βγήκε καλό παιδί ο γαμπρός τους». (Λαϊκό τραγούδι: *δεν είμ' εγώ παλιόπαιδο και μη με λες αλήτη, είμ' από οικογένεια κι από μεγάλο σπίτι*). Πολλές φορές, η φρ. λέγεται με ειρωνική διάθεση και χαρακτηρίζει εντελώς αρνητικά το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος και στην περίπτωση που θέλουμε να επιτείνουμε την ειρωνεία, η φρ. κλείνει με *το με γαλλικά και πιάνο*. Από το ότι, ιδίως τον καιρό του μεσοπολέμου, τα παιδιά των καλών οικογενειών μάθαιναν τη γαλλική γλώσσα, που θεωρούνταν η γλώσσα του καλού κόσμου, και πιάνο·

- *είναι της οικογένειας ή είναι της οικογενείας*, είναι πολύ στενός οικογενειακός φίλος: «τον έχω απόλυτη εμπιστοσύνη, γιατί είναι της οικογενείας»·

- *κάνω οικογένεια*, παντρεύομαι και αποκτώ παιδιά: «βαρέθηκε τα ξενύχτια και τις διασκεδάσεις κι έχει βάλει σκοπό να κάνει οικογένεια»·

- *οικογένεια γαμιόμαστε*, ειρωνικός ή υβριστικός χαρακτηρισμός οικογένειας, παρέας ή άλλης κοινωνικής ομάδας, όπου επικρατεί μεγάλη ανηθικότητα: «έχει μπλέξει σε μια οικογένεια γαμιόμαστε και να δεις που σε λίγο θα τον κουκουλώσουν με την κόρη τους || παιδιά πρέπει να συγκεντρωθούμε, γιατί τον τελευταίο καιρό η παρέας μας έγινε οικογένεια γαμιόμαστε»·

- *οικογένεια Χωραφά*, χαρακτηρισμός πολυμελούς οικογένειας: «αν έχει μεγάλη οικογένεια ο τάδε; Οικογένεια Χωραφά». Από το ομώνυμο έργο του ελληνικού κινηματογράφου που γυρίστηκε το 1968 από τον Κώστα Ασημακόπουλο·

- *όλη η οικογένεια επί σκηνής*, λέγεται στην περίπτωση που κάποιος παρουσιάζεται κάπου με όλα τα μέλη της οικογένειάς του: «στη συγκέντρωση ήταν κι ο τάδε με όλη την οικογένεια επί σκηνής»· βλ. και φρ. *όλος ο θίασος επί σκηνής*, λ. θίασος·

- *πουλάει τ' ασημικά της οικογένειας*, βλ. λ. [ασημικά](#)·

- *σαν οικογένεια ή σαν μια οικογένεια*, λέγεται για άτομα που χωρίς να έχουν κάποιο συγγενικό δεσμό μεταξύ τους, ζουν αγαπημένα ή συνεργάζονται αρμονικά: «όλοι μας μέσα στην παρέα μας είμαστε σαν μια οικογένεια»·

- *συμβαίνει και στις καλύτερες οικογένειες ή συμβαίνει και στις καλύτερες των οικογενειών*, ειρωνική έκφραση σε άτομο που έπαθε κάποια ζημιά, ιδίως ηθική·